

TANTÁRGYI TEMATIKA

2026/2027 tanév 1. félév; Jogi felsőoktatási szakképzés

Tantárgy neve: Szociálpolitikai és szociális jogi alapok	Tantárgy Neptun kódja: AJJOT811JFN3 (nappali) AJJOT811JFL3 (levelező) Tárgyfelelős intézet: Jogtörténeti és Jogelméleti Intézet Jogtörténeti Tanszék Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Koncz Ibolya Katalin egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): Dr. Koncz Ibolya Katalin egyetemi docens	
Javasolt félév: 3. félév	Előfeltétel: Munka- és TB jogi alapismeretek
Óraszám: nappali: 2 óra / hét levelező: 10 óra/félév	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali/levelező
Tantárgy feladata és célja: A szociálpolitikai és szociális jogi alapfogalmak című tárgy alapismereteket kínál. A tantárgy keretében foglalkozunk az antik, a rendi, a polgári és a legújabb kor szociális joggal összefüggő szabályozási tendenciáival. A tárgy keretében vizsgáljuk az Európai Unió szociális jogrendszerének elvi, és tételes jogi alapjait. Figyelemmel kísérjük a magyar szociális jog utóbbi tíz évének fejlődési irányait, és legfőbb eredményeit. Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> T2, T5, T7, T18 <i>képesség:</i> K1, K4, K9, K14, K26 <i>attitűd:</i> A1, A5, A6; A18 <i>autonómia és felelősség:</i> F1, F3, F4; F5	
Tantárgy tematikus leírása:	
I. konzultáció – Fogalmak és történeti alapok 1. Szociálpolitika, szociális biztonság és szociális jog – Alapfogalmak, alapelvek és jogforrások 2. Családi segítségtől a közösségi gondoskodásig – A szociális védelem ókori és középkori előzményei 3. Szegénygondozásból állami feladat – A kora újkori szegénypolitika, a felvilágosult abszolutizmus és az ipari társadalom szociális kérdése 4. Biztosítás vagy általános szociális biztonság? – A bismarcki és a Beveridge-modell történeti kialakulása II. konzultáció – Szociális modellek és a magyar fejlődés 5. Állami ellátás és piaci biztosítás – A Szemasko-modell, az amerikai rendszer és a jóléti modellek összehasonlítása 6. Szegénygondozástól a társadalombiztosításig – A magyar szociálpolitika fejlődése 1867 és 1945 között 7. Állami gondoskodás és teljes foglalkoztatás – A magyar szociálpolitika és szociális jog 1945 és 1989 között 8. Önszegélyezéstől az egységes társadalombiztosításig – A magyar társadalombiztosítás kialakulása, ágazatai és 20. századi reformjai III. konzultáció – A magyar szociális jog mai alapjai 9. Rendszerváltozás és szociális jogállam – A magyar szociális jog átalakulása 1990 után 10. Rászorultság, jogosultság és gondoskodás – A magyar szociális ellátórendszer felépítése 11. Biztosítási jogviszony és társadalmi kockázatok – A társadalombiztosítás mai rendszerének alapjai 12. A szociális jog érvényesítése – Intézmények, hatósági döntések, jogorvoslatok és ellátotti jogok IV. konzultáció – Európai szociális jog és koordináció 13. Szociális jogok Európában – Az Európa Tanács és az Európai Unió eltérő szerepe 14. Szociális jogosultságok határok nélkül – Az uniós koordináció és az európai szociálpolitika a gyakorlatban	

15. A félévzárás

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

A tantárgyból - elméleti jellegénél fogva - a félév során aláírást kell szerezni, amelynek feltétele az előadásokon való részvétel. A távolmaradás megengedett mértéke 1 alkalom. A további igazolt vagy igazolatlan hiányzás beszámolási kötelezettséget von maga után, amelynek teljesítése írásban vagy szóban, az oktatóval történő egyeztetés szerint történik.

Kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A vizsgára bocsátás feltétele az aláírás megszerzése

A e-leckekönyvi aláírás megszerzése után a hallgatók a vizsgaidőszakban a félév anyagából írásbeli vizsgát tesznek, amelynek értékelése ötfokozatú jeggyel történik. A vizsgán 5 fokozatú értékelést alkalmazunk.

A vizsga a tankönyv tételeiből és az előadások anyagából lesz. Az ötfokozatú értékelés százalékos határai: 0-50%: elégtelen (1); 51-60% elégséges (2); 61-70%: közepes (3); 71-80%: jó (4); 81-100%: jeles (5).

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további / sajátos módok, jellemzők: előadás, magyarázat, tematikus prezentáció/szemléltetés, megbeszélés, vita

EGYSÉGES TÉTELSOR
NAPPALI ÉS LEVELEZŐ HALLGATÓK RÉSZÉRE
Szociálpolitikai és szociális jogi alapok
2026/2027. tanév I. félév

1. A szociálpolitika, a szociális biztonság, a szociális gondoskodás és a szociális jog fogalma és kapcsolata
2. A szociális ellátások alapelvei – A biztosítási, a rászorultsági, az univerzális és a szubszidiaritási elv
3. A szociális gondoskodás ókori formái
4. A szociális gondoskodás középkori formái
5. A szegénygondozás állami feladattá válása a kora újkortól az ipari társadalom kialakulásáig
5. A bismarcki társadalombiztosítási modell kialakulása és alapvető sajátosságai
6. A Beveridge-modell kialakulása, céljai és működési elvei
7. A Szemasko-modell kialakulása és az állami egészségügyi ellátás alapelvei
8. Az amerikai szociális és egészségbiztosítási rendszer kialakulása és legfontosabb sajátosságai
9. A magyar szociálpolitika és szegénygondozás fejlődése a dualizmus korában
9. A magyar szociálpolitika a két világháború között, különös tekintettel az Egri Normára
10. A magyar szociálpolitika és szociális jog fejlődése 1945 és 1989 között
12. Az önsegélyező pénztárártól a kötelező társadalombiztosításig – A magyar társadalombiztosítás kezdetei
13. A társadalombiztosítás ágainak kialakulása és a magyar rendszer 20. századi reformjai
14. A magyar szociális jog és intézményrendszer átalakulása a rendszerváltozás után
15. A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere és a jogosultság alapjai
16. A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások és intézményi ellátások alapjai
17. A társadalombiztosítás mai rendszerének alapjai – Biztosítási jogviszony, társadalmi kockázatok és ellátási ágak
18. A szociális igazgatás intézményei és a szociális ellátások megállapításának alapvető szabályai
19. Jogorvoslatok, bírósági felülvizsgálat és az ellátotti jogok védelme
20. A szociális jogok európai védelme – Az Európa Tanács és az Európai Unió szerepe
21. A szociális biztonsági rendszerek uniós koordinációjának alapelvei és gyakorlati jelentősége
- 1.

Kötelező irodalom:

1. Stipta István: A felvilágosult abszolutizmus időszakának államszervezeti jellemzői Magyarországon. In: Segédanyag a Magyar alkotmány- és jogtörténet oktatásához II. Miskolc, 1995. 8-20.
2. Gyulavári Tamás – Könczei György: Európai szociális jog. Osiris, Budapest, 2000.
3. Kardos Gábor: Üres kagylóhéj? A szociális jogok nemzetközi jogi védelmének egyes kérdései. Gondolat, Budapest, 2003.
4. Koncz Ibolya Katalin: The Impact of Industrial and Technological Changes on States Social Policy and Social Structure in the First Half of the 20th Century in Hungary Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kassa, 2024.

5. István Stipta: Die vertikale Gewaltentrennung. Gondolat, Budapest, 2005.

Ajánlott irodalom:

1. Bánsági Györgyi: Szociális jog. Budapest, 2000.
2. Molnár Margit: Töredékek a szociális gondoskodás ókori történetéből. Esély, 1992. 3. sz. 93-103.

Egyéb tudnivalók:

Felmentési kérelem, kreditbeszámítási kérelem benyújtása esetén – karunk kreditátvételi szabályzata értelmében – felmentés, kreditbeszámítás akkor kapható, ha a hallgató korábban megszerzett ismeretei legalább 75%-ban lefedik a felvett tantárgy tematikáját és a kollokvium időpontja 10 éven belül volt.

Oktatói fogadó óra (személyesen, illetőleg telefonon, e-mailben):

A/6-os épület 219-es szoba. Telefon: +3646/565-111/23-39

e-mail: ibolya.koncz@uni-miskolc.hu.

Hallgatói ügyintézés:

Losonczi Laura A/6.épület 222. szoba

Tel: +3646/565-186

e-mail: laura.losonczi@uni-miskolc.hu